

necessitate antecedente decretum, et non fundata in illo, nego. Ergo pertinet ad scientiam simplicis intelligentiæ, nego consequentiam: ad scientiam enim simplicis intelligentiæ pertinent ea, quæ in necessaria connexionione prædicatorum fundantur ante omnem dependentiam a libero decreto. Quæ vero fundantur in libero decreto, et ex suppositione, aut immutabilitate illius, habent sequentiam necessariam cum futuritione rei volitæ; licet consequentia sit necessaria necessitate infallibilitatis, et immutabilitatis, quia tamen oritur ex suppositione decreti, non pertinet ad scientiam simplicis intelligentiæ, sed ad liberam. Et quando instatur, quod est necessaria, non solum ex suppositione, seu absolute, quia prædefinitio est causa antecedens, totum hoc instatur, et solvitur in his quæ pertinent ad voluntatem absolutam, et ad futura absoluta; prædefinitio enim seu voluntas efficax antecedens est causa antecedens modo libero, et causa ipsius modi liberi, qui in nostro actu reperitur. Unde ex tali causa antecedenti non fit consequentia necessaria necessitate antecedenti, sed consequente, quia illa causa antecedens non est necessitans, sed libertatem causans, et ideo ex illa deducitur necessaria consequentia quod infallibiliter erit actus liber, non vero quod ille actus erit necessario. Necessitas autem quod erit actus liber, non est necessitas simpliciter, nec est suppositio antecedens necessitans, sed necessitas ex suppositione causæ liberæ et libertatem ipsam causantis, sicut ex suppositione quod ego operor, necesse est me operari non quomodocumque, sed me operari libere; atque adeo illa necessitas cum sit ex suppositione ipsius causæ liberæ, non præjudicat ejus libertati. Divina autem voluntas, ejusque influxus licet an-

tecedens, est tamen eminentiori modo causa ipsius meæ libertatis, et continet totum quod est in actu meo libero, quia totum a se participatur: ergo perinde est ex ejus suppositione formare necessariam consequentiam super liberum actum meum, atque ex ipsa suppositione meæ propriæ voluntatis.

XV. Quod si instes: Nam si ex ipso decreto vel influxu ejus formetur conditionalis, redditur propositio necessaria, v. g. si dederò Judæ prædeterminationem, vel efficax auxiliium antecedens, convertetur ista conditionalis: Est necessaria, quia non stat poni antecedens, quin sequatur consequens, ut etiam nos admisimus præcedenti tomo, disp. xx, art. iv, ergo similiter si decretum conditionatum fuerit prædefinitivum, reddetur propositio necessaria, pertinensque ad scientiam simplicis intelligentiæ, si quidem eodem modo infertur per necessariam consequentiam ex illo decreto prædefinitivo ille effectus: nec enim stat poni prædefinitionem, et non sequi actum prædefinitum, idque postulant ipsa intrinseca et essentialia prædicata prædefinitionis, quia est inseparabiliter connexum illud antecedens, id est, prædefinitio, cum actu prædefinito.

Respondetur sine dubio conditionalem formatam ex decreto prædefinitivo tamquam ex conditione, et ex ipso effectu secuto, ut cum dicitur: Si prædeterminavero, consentiet, esse propositionem necessariam, quia tunc conditionalis fertur in ipsum decretum, ut in materiam et rem cognitam, et solum explicat vim ejus illativam, et illatio illa est formalis et necessaria, ut expendimus præcedenti tomo, disp. xx, art. iv et art. v, in solutione tertii argumenti. Cæterum, si propositio conditionalis formetur ex aliqua alia conditione non habente illationem

necessariam in effectum, assumatur autem pro medio et ratione videndi illam connexionem, et objectum conditionatum ipsum decretum Dei quo prædefinit, quod si ponatur talis conditio, sequetur talis effectus, tunc conditionalis non pertinet ad scientiam simplicis intelligentiæ, quia non explicat tantum vim illativam ipsius decreti ad effectum: ad hoc enim necesse est quod decretum ponatur ex parte conditionis, seu ex parte antecedentis, et se habeat per modum rei cognitæ, ut inferat illud consequens; sed decretum tunc se habet ut medium manifestandi, et cognoscendi connexionem inter antecedens et consequens ex quibus componitur illa conditionalis, ut, v. g. in hac conditionalis: Si Petrus vadit ad Ecclesiam, convertetur, antecedens, seu conditio non habet neque explicat vim illativam necessariam cum illo effectu conversionis. Unde ut videatur infallibiliter hoc sequi ex illo, seu componi illum effectum cum illa conditione, utitur tamquam medio ipsa prædefinitione sua, et decreto quo statuit, quod si hæc conditio ponatur, ille effectus consequetur.

XVI. Et cum instatur, quod hoc prævidetur in vi connexionis quam habet prædefinitio illa cum effectu prædefinito, hæc autem connexio est necessaria: ergo pertinet ad scientiam simplicis intelligentiæ, cur enim per modum conditionis positum decretum facit necessariam scientiam, et per modum illationis liberam.

Respondetur prævideri quidem in vi connexionis quam habet prædefinitio illa cum re facienda, sicut etiam in futuris absolutis videntur futura in vi connexionis, et consequentiæ, quam habent cum decreto; hoc tamen non pertinet ad cognitionem simplicem, quia fundatur super actu ipso, seu decreto libero, non

explicando ejus naturam, aut connexionem, sed utendo ejus exercitio, ut immutabiliter, et infallibiliter ducente ad effectum, seu objectum suum. Itaque ipsum decretum ut manifestans effectum infallibiliter, facit quidem cognitionem certam, et evidentem, sed quia est fundata in ipso decreto, ut libero, non pertinet ad scientiam simplicis intelligentiæ, quæ antecedit omne decretum et exercitium ejus. Si autem ipsa natura decreti, et prædicata ejus intrinseca considerentur, aut sola vis illationis, et connexionis ejus cum effectu, seu objecto consideretur, sic pertinet ad scientiam simplicis intelligentiæ, quia licet consideretur decretum, consideratur tamen sub ratione quidditatis, et connexionis secundum se, et ut abstrahit ab exercitio, et existentia ejus. Cum ergo ponitur in propositione conditionalis ipsum decretum per modum conditionis, solum attenditur ad vim illationis, et connexionis secundum se, et hoc abstrahit ab existentia, et exercitio decreti, ideoque pertinet ad simplicem intelligentiam. Cum vero non ponitur ex parte conditionis, sed assumitur ut medium ipsum decretum, ut habitum, et existens in Deo, fundatur vis consequentiæ in ipso exercitio libero, et existentia objecti, quia utitur Deus illo decreto ut determinante de facto, et in exercitio talem, vel talem objecti dispositionem. Unde licet infallibilem ordinem dicat ad effectum, et illo supposito fiat inde consequentia necessaria, in vi illationis, et consequentiæ, non in vi consequentis, tamen quia fundatur in ipso libero decreto, ut libere exercente, et determinante voluntatem, non est cognitio simplicis intelligentiæ, sed libera, utpote fundata in decreto, ejusque exercitio prout libero.

XVII. Denique, instabis ex p. Sua-

rez, prolegomeno illo secundo, cap. VIII, num. XXII et XXIII, quia non invenitur promissio effectus sub conditione a solo Deo pendente, quæ ob defectum solius conditionis non impleatur, quia talis promissio vana esset, et otiosa: pendet enim tota promissio ex arbitrio Dei, et sic si ipse non vult implere conditionem, perinde est ac si non fieret: sicut si ego promitterem alicui sic: Si voluero dabo tibi centum, vel si venero tali die, dabo mille, cum proposito non volendi, neque veniendi, sic si Deus promitteret: Si te vocarem, prædeterminatam te, cum absoluto proposito non vocandi, esset frustratoria promissio.

Et confirmatur, quia si ponatur conditio pendens ex solo decreto Dei, non potest veritas conditionata de futuro contingenti fundari super decreto prædeterminante, si tale futurum alias non est de facto ponendum. Nam si Deus habuisset tale decretum prædeterminandi voluntatem, si talis conditio ponatur: ergo est paratus ex vi talis decreti ad conferendam illam determinationem, alias vanum et inutile esset tale decretum. Deus autem in tali casu non est paratus ad dandam illam prædeterminationem, quia si esset paratus, daret illam, cum non pendeat ab homine illa conditio, sed ab ipso Deo? Et alioqui supponitur talis prædeterminatio nunquam futura: ergo Deus non est paratus ad dandum illam. Quod declaratur in illo conditionato futuro dandi pœnitentiam Tyriis, si apud eos fierent miracula, quia illa conditio faciendi miracula, a solo Deo implenda erat, et alias erat decretum non faciendi illa de facto; ergo Deus non habuit decretum determinandi ad pœnitentiam Tyrios sub conditione, quia si conditio erat a solo Deo pendens, et ipse alias decernebat absolute non ponere talem conditio-

nem, inane, et otiosum erat decretum dandi illis determinationem ad pœnitentiam, quia per hoc nihil conferebat illis hominibus. Non ergo in his conditionatis Deus habet decretum prædefinitivum sub conditione, quia omnino frustraneum est, multo minus illud habet quando conditio non est dependens a solo Deo, sed ab homine, quia tunc est suspensum decretum et expectans conditionem ab alio ponendam, non autem prædefiniens ex se.

Respondetur quod quando conditio futuri ponendi, a solo Deo dependet, etiamsi decretum de ponendo effectu sub illa conditione non implenda videatur otiosum, quoad ipsam impletionem promissionis, vel quoad positionem effectus in re, non tamen est otiosum ad alios fines, quos etiam Deus providere debet, nempe ad ostendendam ordinationem et inclinationem causarum, et dispositionem quam habent secundum se, et in ordine causarum inferiorum, vel secundum alios respectus, v. g. in illo conditionato convertendi Tyrios, si apud eos fierent miracula, licet videatur otiosum in ordine ad ipsam conversionem de facto ponendam et implendam, promittere illam sub conditione, si fierent miracula, et ex alia parte decernere quod non fiant, tamen quoad finem ostendendi dispositionem voluntatum Tyrriorum præ obduratione Judæorum, non erat otiosum, sed valde conducens illud conditionatum decretum. Jam autem sæpe monuimus Deum, qui est universalissimus provisor, gerere vicem pro diversis ordinibus rerum, et de unoquoque disponere; et ita cum non possint omnes ordines rerum simul poni, quia alii aliis contrariantur, oportet quod aliqui solum remaneant sub conditione, et ita non est otiosa voluntas ad quam pertinet de-

omnibus ordinibus rerum providere quod velit aliquid sub conditione fieri, et de facto nolit illud fieri, sed aliud. Si enim apud oppositos auctores omnes ordines rerum determinatam veritatem habent, ex ipsa propria ratione causarum inferiorum, et voluntatum creaturarum, et ideo sic præsciuntur sub conditione, sed non decernuntur a Deo, quid repugnantia habet quod voluntas divina, quæ super omnes illos ordines est, et omnes ab illa derivantur decernat et determinet sine aliquo scrupulo otiositatis quid unaquæque voluntas in aliquo ordine factura sit sub conditione, licet de facto decernat ut ille rerum ordo non fiat?

XVIII. Ad confirmationem negatur antecedens. Ad probationem dicitur, quod Deus ex vi illius decreti prædeterminantis est paratus dare illum concursum, non absolute, sed in tali statu, et sub tali conditione. Unde non sequitur quod si est paratus, daret illum, nisi illa conditio ponatur sine qua non decrevit dare. Nec obstat, quod conditio a solo Deo pendeat, quia bene stat quod conditio a Deo pendeat, et quod nolit illam de facto ponere, et nihilominus paratus sit, non absolute, sed pro illo statu rerum, si illa conditio poneretur, dare talem concursum; si enim esset simpliciter paratus dare, absque ulla conditione vel statu rerum, sine dubio poneret, et daret concursum, sed esse paratum dare pro aliquo statu rerum tantum, et non absolute, non infert quod debeat illum dare, aut obligetur illum statum et conditionem ponere. Et ad id quod urgetur in exemplo pœnitentiæ Tyrriorum jam responsum est, quod non est inane illud decretum conditionatum, quia etsi non sit ponenda in re illa pœnitentia, erat tamen ponenda in re inclinatio illarum voluntatum, et ostendenda

minor earum obduratio ad pœnitentiam, quam Judæorum, et propter alios fines, judicandum erat decretum illud non otiosum. Nec erat necessarium conferre illis aliquid de facto, sed sufficit Deum velle id ostendere, aut ad alios fines dirigere. Quando autem conditio non est ponenda a solo Deo, sed etiam ab homine, etiam non est frustraneum decretum prædefinitivum sub conditione, quia etsi suspendit executionem, sed non determinationem illius veritatis conditionatæ, nec inclinationem causarum inferiorum ad effectum, licet de facto non sit faciendus.

ARTICULUS VIII.

Quid sit voluntas Dei antecedens, quid consequens, beneplaciti, et signi?

I. Difficultates, quæ circa explicationem harum voluntatum versantur, adeo sunt connexæ, ut vix dividi possint, sed una cum aliis explicari debet. Et primo, supponendi sunt ipsi termini, qui apud scholasticos doctores et patres sunt usitatissimi de voluntate antecedente, et consequente. Agit S. Damascenus libro primo fidei, c. XXIX, explicans illud Pauli: *Qui vult omnes homines salvos fieri*: et ante ipsum, Chrysostomus hom. I, in epistola ad Ephesios meminit ejusdem divisionis, licet non sub nomine antecedentis et consequentis, sicut Damascenus, sed nomine primariæ, et secundariæ. De voluntate autem beneplaciti, et signi agit Magister sententiarum in I, dist. XLV, et ibi communiter omnes doctores et D. Thomas, tum ibi q. I, a. IV, tum hic q. XIX, a. XI, et q. XXIII de ver. art. III, habentque fundamentum in Scriptura: voluntas quidem beneplaciti, ut cum dicitur Roman. XII: *Ut probetis quæ sit*